

POHVALA TIHOM SLOGU

Nagrizeni anđeo, 1959–1965.

Drugi silazak, 1965–1968.

Otisci, 1968–1970.

Ishodišta, 1970–1972.

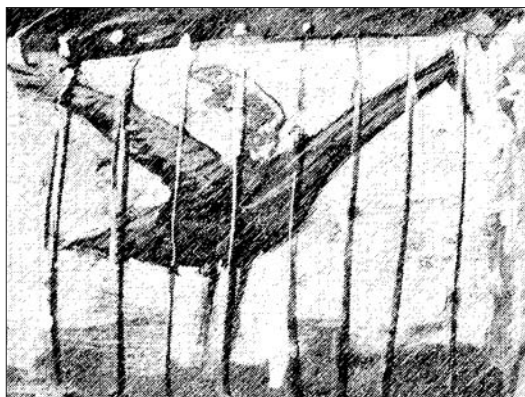
Majstori zebnje, 1972–1976.

Sjeverozapad, 1976–1981.

Varaždinski medaljoni, 1989–1997.

Hrvatski san, 1989–2003.

Nagrizeni anđeo, 1959–1965.

PJESMA O MAJCI

*Kad kažem: majka,
mislim na blijede usne
koje me poljupcem u san rone,
na život koji mi nudahu njene grudi
i na sve ono
što se gordo i uzvišeno
u meni budi.*

*Kad kažem: majka,
mislim na tvrde, žuljevite ruke,
rascvjetane ponekad u krvave ruže,
mislim na čelo puno bora
i na šapat vjetra,
nježnost mora.*

*Kad kažem: majka,
mislim na onaj dragi dan voljenja,
mislim na prva milovanja –
kad su užareno nebo parale granate
(kad je sve bilo krhko i sivo)
kad je u bunkeru
drščući
brojila
minute, sate...*

(1959)*

* Ovo je autorova prva objavljena pjesma (u zagrebačkom srednjoškolskom časopisu „Polet“) pa je stoga uvrštena u ovaj cjeloviti izbor njezove pjesničkog opusa. (Op. D. S.)

* * *

Bolje da smo sjahali sa svojih hrtova i mirno se predali izdaji. Ovako smo postali bezumne zvjerke, stalno progonjene sablastima, priklještene nespokojem.

A zapravo – boje se grijешni lešinari, boje se naših dodira ljubavi, boje se da bi im još mogli oprostiti. Nema drugog izbora: treba im otići u pohode isukane nježnosti ili zauvijek žediti. Nešto zbog straha, nešto zbog zadnjih namjera.

* * *

Pravila koja smo stvorili vraćaju nam se pravo u lice. A prije uzmaka – čas odlučnosti usporen je uvijek s nekom novom mogućnošću. To nas već izluđuje, taj gavran bez poruke i s nečuvanim perjem za tolike daljine.

Nismo glupi: zakone i ogavna pravila stvorili smo *samo za druge*, čak i one bezimene, trošne. Bili smo željni, bili smo gnjevni, ali sačuvanih obraza, oduvijek. Najčešće pak zagrcnuti i suvišni sebi.

Sada jecamo, čisto i ponizno, kao papkari, jecamo puni neke potmule muzike, oslobađajući se teškog bremena mladosti, dok se ustoličuju jezera tišine poput mliječnih listova mjesečine. A trebalo bi da vrisnemo, onako životinjski, ili kao dijete tek propupalo iz majke...

DOK POSTOJI NOĆ

Dok postoji noć što suvišna čami u sebi
i mi ćemo kleknuti od boli i čežnje
s očima punim tajanstvenih sjena
u vlastiti vir samoće, neusnulu zemlju

Dok postoji noć bez riječi, kao bez nade,
nalik na zgrčenu šumu u kasno doba –
kažimo ljubav prestrašenoj ptici
koja možda drhti u najdubljem stablu

izrecimo tu tišinu kao nezajajljiv sjaj
i livadu svu mokru od suza, začaranu,
kažimo spokoj škrtim ljubavnicima ljeta:
odsanjajmo, napokon, tu lijepu smrt

STVARI

Posjeduju svoj skriven smisao
svoju boju
posjeduju svoju malu usamljenost
u zatišju jutra
kad se u muklosti trajanja raspadaju
gotovo neprimjetno
katkada glomazne i nespretno
ili sasvim tihe, suviše
stvari kakve jesu i kakve će tek biti

Obavijene svečanom tišinom
ponavljaju bez riječi svoj tragični udes
stvari izvan stvarnog vremena
možda još korisne i privlačne
ili onemoćale i ostarjele stvari
stvari već dugo bez imena
koje smo jednom imali i zaboravili

PJESMA O RUŽI BREMENITOJ NESTANKOM

Tajanstvena ružo iz nejasna postanka
nadsvođena još čudnijim pejzažom
koliko klonuća natapa tvoje nježne kosti
uznemirene pepelom srdžbe
ove noći ranih pristanaka
u kojoj samuju zemlja i vatra
kao neke drevne prijateljice

Ružo iz pjene, iz naše mračne konačnosti
već predugo traje tvoja ispovijest
puna odricanja i sitnih ogledala prošlosti –
ružo bremenita nestankom
ružo jednog zvuka, ružo jedinstvena
ružo što se nadimlješ i pomalo izlaziš iz sebe:
tko bi izbrojio sve tvoje mogućnosti
zapravo cijeli tvoj paralelni život
koji si proboravila u viru samoće
i nekom svom bešumnom ništavilu

NA KRAJU SELA

Na kraju sela, u pustome tornju, stoji mrki svetac. Prolazili carevi, vodile se bitke i mnoge silne vojske izginuše, a on ostade iznad svih, netaknut. A onda ga počеше trošiti vjetrovi, nagrizzati kiše. Baklja mu se ugasila. Ni slijepi mu pogled više nikog ne plaši, munja se ohladila. Samo šutnja uporno ga opasuje.

Na kraju sela, u visokom tornju, stoji bogalj-svetac, *suvišan i taman*. Umjesto anđela tek oblijeću ga šišmiši, u smiraju dana. Na kraju sela, gdje zadugo ne prolaze carevi, već goluzdrava djeca, ne marširaju vojske, nego seljani što vraćaju se s oranja.

Još i danas *čuva nas* taj svetac od ognjenih ala i sviju zala. Na kraju sela, u smiraju dana: zaboravljen i trajan, zauvijek naš.

SILAZAK

Naš silazak bit će nužan, smrt čudno primirje
ali, ne okrenimo posve leđa mračnom životu,
kažem: svijet već razjađen prijeti ostavkom –
bude li i nadalje ljudska budnost iza zvijezda
a glupa gordost stalno ognjište u našoj nutrini

Zar priznati napredak dok zgasne vruća nada,
kad smo neprestano nagnuti nad crnilom rata
i nagrizeni pobunama, već duboko pomučeni
u jednom bijesnom nizu događaja, bez ishoda

Preostaju, doduše, zdenci do kojih svraćamo,
ali mi ostajemo žedni pod zatrovanim nebom,
prepušteni sivilu sebe, u krajnjem iščekivanju,
a možda bi sretnu budućnost još mogli ispisati

SALUTIRAO SAM MRTVIM PTICAMA

Salutirao sam užasnut mrtvim pticama, bilo je ljeto
već umoreni dječak, s okusom ceste u grudima
koji sam se obećao Čovjeku – da bih lakše patio
za ljubav neke vode, neke slave, neke fine muzike

Danas posrćem glasno zbog laži kojom su me hranili
tako glasno da se ništa više i ne čuje od opće tuge
dok kiše skromno pjevaju svoju uspavanku tepajući
psujem izgubljen jer su me umorili, i pokrali bez stida
oskvrnjujući svete igračke, moje svece i tople anđele
i jer sam neizrecivo pao u sumnji konačne odluke
gdje sam zapravo morao započeti samostalan let –
sada umoreni dječak, uhićen u sjenci surove plime
ali gord i pomalo gorak zbog ljepote vlastite smrti

(1964)

* * *

Kao što se na kraju spusti večer na njušku dana
(a zgarišta ostanu prokleta nakon vojne)
u neko mirisno ljeto satkano od jetkog sunca
tako se i naša mladost ruši usred strasti
napuštajući nas iznenada, zgranute od tuge
bez zraka bistrog, u otisku čežnje put svoj da tražimo

Sada drhtimo dangubice povijajući se lažima
drhtimo prezreni za bedrima mekih djevojčica
opčinjeni prljavim slastima poklanjamo usput
svoje gorke darove koji nikog više ne diraju
u svijetu praznom i potmulom gdje grob sebi sadimo
u ovoj crnoj crnoj muzici što nikad neće prestati

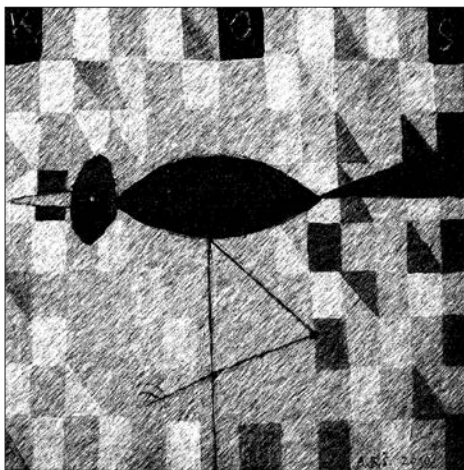
(1964)

MILAGRU KUZMANOVIĆU

RIS. I. V. 1964.
HODIŠĆI PUNO ŽIVOT

Drugi silazak, 1965–1968.

U JEDNOSTAVNOM ŽIVLJENJU

Postoje lovci koji oduvijek osporavahu naš san
naš priprosti život neponiknut na kobnome tlu
u klimi nimalo hranjivoj, ničijem nebu
gdje gase se plahe zvijezde
gdje zamire i usamljen Čovjek
koji traje, i ne da se, i čuva svoje dostojanstvo
tražeći potvrdu u jednostavnom življenju:
punu sudbinu on nalazi tek u samome sebi

DOK VANI ŠAPUĆE EPILEPTIČNI SNIJEG

Dok vani šapuće epileptični snijeg
mi se stišćemo sami u mračnom kutu sobe
moj prokisli život i ja, nježno se pripijajući
drhtimo svoju dugu i istinsku povijest punu slobode
dišemo, ali to disanje ne potječe od nas:
sada smo tek dvije školjke duboko zarivene u noć
dovoljno neizbježni da bi se ikad obnovili
tako jednostavni i čitki: nerazumljivi lažima

Dok vani plašljivo šapuće epileptični snijeg
moj tihi život i ja svijetlimo u plamenu svijeće
mi se ljubimo na načine koje ne spominju pjesme
i drugujemo strasno u mom grozničavom čelu
u mojoj krvi rasipnoj od žudnji

Dok vani nečujno šapuće epileptični snijeg
a sa svih strana ližu nerazumljive prijetnje –
moj prostodušni život i ja klečeći
ispisujemo prastare slutnje
i kašljemo, šumimo drsko prema nebesima
prema nedohvatnim nebesima isijavamo svoju čistu
i nepotkupljivu svježinu

MALA PJESMA O ČOVJEKOVOJ RIJEČI

Milivoju Slavičeku

Kroz stoljetne stijenke probija se
nad naslage banalnosti što stalno je guše
hropi i strepi da bi bila dublja
preko svih sustava, mišljenja i mjerâ
uz suptilnu svirku ili tutnjavu i zvona:
tako lijepa tako čitka Čovjekova Riječ

TO ŠTO BEŠUMNO TRAJEMO

To što bešumno trajemo ne možemo nazvati
vlastitim životom: nama je potrebna vjera
nužno nam je neprisiljeno bratstvo
tihi savez sa stvarima koje ne dosižu riječi
treba nam jaka i iskonska sabranost srca
svi slabašni tokovi koji čine silovitu rijeku

Nama je potrebna glasna i nepatvorena vatra
koja radosno plamsa tamo gdje je pepeo bio
poput stare sreće što se razlistava
jednako strasno u slobodi kao i sužanjstvu

To što strpljivo trajemo težnja je nedohvatna
za zgusnutim i potpuno ispunjenim životom:
nama su potrebne mudre i široke tišine
naseljene Čovjekom zdvojnim od ljubavi i nade
treba nam obistinjena nesputanost duha
treba nam šuma koja cijeni svoja usamljena stabla
i jednako ih brižno čuva u cvatu i truleži

ZA JEDNU BUDUĆU ZEMLJU

Za jednu buduću zemlju naša se jedra pune
za jedan prisniji svijet, bez podviga i mržnji
za iskonski prostor gdje zadnji bit će ko prvi:
tako množe se naše žeđi i tamna pjesma blista
u svom krhkom srcu, kao sjaj gravidne ruže

(1966)

U BILEČKOJ KINO-SALI PUNOJ NAJŠUMNIJIH MLADIĆA

Preobražen u broj, u gomili najšumnijih mladića
izrešetan paljbom nerazumnih uvreda i psovki
slušah glazbala zavičajna negdje u dnu sebe
kao na oblaku dotaknut čistim zracima nade
koja me naprosto nije znala sasvim napustiti

Što dublje u mnoštvu sve veći sam bio stranac
među neshvatljivim htijenjima naoružanih mladića
a s čudnim trncima dostojanstva u slabim plećima:
to nepripadanje mnoštvu izgovarao sam bez riječi
i svakako s nagnućem, za onu čudesnu odanost
svim malim slikama djetinjstva, već duboko u sebi,
s kojima sam mogao dogorjeti i u najljući poraz
dok mi jaka sanja posve ne obuzme zgrušano srce

(1965)

MUČNINA

Svoju zebnju najbolje ću izgovoriti šutnjom
tišinom koja će je izraziti na bezbroj načina
ili strogom slikom male zadavljene ptice
izmemorirane u kristalnom kvadratu leda

Svoju zgrušanu bol najdublje ću izbuncati grčem
pitanjima muklim nikad sišlim sa usana –
tu strepnju, nezapretanu patnju, riječ zapetu
kao granatu što se od snage sapela u se

Svoju zgranutost kao sol zalud kušam ispljunuti
taj tihi užas opisat ću očima prije no izdahnem
tu mučninu sustavno ću izložiti pjesmom bez nade
ili ugušenom pticom u kristalnom kvadratu leda

DRUGI SILAZAK

Doba koje nosim na čelu doba neponovljivo
leptir je predan ništavilu već nadomak cilju:
silazeći u sebe sve teže razaznajem zbilju
slobodan – još dublje živim vlastitu tamnicu

Pružio bih prste i u najljucé nevrijeme
promicao tijelo i kroz nedirnute tišine
ali riječi se opiru mome mračnom sluhu
a ravnodušnost sve svetije bruji žilama
pa jedinu neprolaznost gajim u svom srcu

BRIS KVALJEK
A.D. 1978.
DRODI SE VALJEME